

Реалізація методичного проекту «Мистецтво ефективного спілкування» серед вихованців молодшої групи дозволить покращити їх моторику кисті і пальців рук, підвищити рівень мовленнєвого етикету і комунікативної культури дітей.

Список використаних джерел:

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.

Лесіна Т.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ДОШКІЛЬНИКІВ – КОНТЕНТ РІЗНОВИДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ

Вища школа – основний етап особистісно-професійного розвитку фахівця. Якщо йдеться про майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу, то науковці (А. Богуш, Н. Гавриш, О. Ковшар, О. Листопад, Т. Поніманська та ін.) єдині у визнанні конструктивності саме компетентнісного підходу, оскільки саме він дозволяє «побачити» власне професійне призначення, свою фахову працю у цілому, а, відтак, усвідомлено обрати вектор особистісно-професійного зростання. Існує дослідницька позиція, за якою (окрім попереднього ступеня) доречно вбачати і прогнозувати траєкторію розгортання індивідуальної педагогічної концепції. Основні її параметри, як стверджують дослідники, пов'язані: із окресленням сфер педагогічної взаємодії із дитиною (зокрема, дошкільного віку); із деталізацією предметної специфіки професійної діяльності фахівця (зокрема, педагога – дошкільника), із визначенням ролі дошкільного закладу освіти – особливої соціальної інституції; із уточненням векторів педагогічної взаємодії у підсистемі «Я і соціально-педагогічна діяльність» [1, с. 23-24]. І тут наскрізним механізмом учені (зокрема, І. Сергєєв) визначають педагогічну рефлексію, що трактується як здатність майбутнього вихователя зосередитися не стільки на предметі власної діяльності, скільки безпосередньо на самій діяльності. Відтак актуалізується проблема виявлення пріоритетів особистісно-професійних зусиль та визначення підходів до її розв'язання.

Аналіз наукового фонду з проблематики підготовки у сучасному вищій конкурентноздатного педагога – дошкільника засвідчує, що у всіх наукових публікаціях останніх років неодмінно присутні позиції дослідників щодо базових категорій компетентнісної парадигми – порівняно нової для вітчизняного освітянського загалу. І це зрозуміло, бо йдеться про намагання віднайти найбільш осучаснені концепти дослідження новопосталих проблем дошкільля. Не ставлячи за мету висвітлити докладний аналіз наопрацьованих дослідників, все ж наголосимо на тому, що наша точка зору є суголосною з існуючими. А саме: компетенцію ми розуміємо як ціль, вимогу, норму (тобто як категорію об'єктивну); результатом оволодіння студентом певної

компетенцією і є його компетентність – йдеться про суб'єктивну форму реалізації компетенції. Отож, дбаючи про досягнення «цільового результату» діяльності дошкільного навчального закладу відносно впливовості розвивальним чином на особистість дитини дошкільного віку, і вищої школи (дотично особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця здатного реалізувати набуті «знання в дії»), а також визначаючи важливість «тяжіння» до європейських стандартів підготовки конкурентноздатного фахівця, доцільно і педагогічно виправдано спиратися на ієрархічну систему компетенцій (ключові, загально предметні, предметні).

Відтак, виходимо із розуміння компетентності інтегрованим результатом оволодіння особистістю компетенцією, що поєднується з її особистісним ставленням як до певної з них, так і до предмета відповідної діяльності (Н. Бібік, О. Новіков, О. Овчарук, О. Пометун, Дж. Ровен, А. Хуторський та ін.).

З урахуванням вищезазначеного, наголосимо на пріоритетному значенні саме соціальної компетентності дитини старшого дошкільного віку (що постає як процес і результат її соціалізації), на ключовому завданні суб'єктів, які складають своєрідний «трикутник» ефективної взаємодії – «дитина – дошкільний навчальний заклад – батьки». Системоутворювальною в окресленій площині виступає багатоаспектна професійна діяльність вихователя дошкільного навчального закладу.

Отож, професійна компетентність саме майбутнього фахівця – важлива передумова успішності реалізації, зокрема, національної програми «Впевнений старт». Як зауважують науковці – розробники другої редакції означеної програми (Н. Гавриш, Т. Піроженко, О. Рогозянський), задля збереження самодостатності дитини і певного врахування специфіки дошкільного дитинства принципово важливо спиратися на «нову дидактичну одиницю», яку додає компетентнісний підхід, а саме: «досвід діяльності». Йдеться про програму і як своєрідну «платформу, і як засіб організації» для дитини перед шкільного віку «якісно наповненого простору ... її життєвого успіху» [2]. Взявши до уваги структурно-компонентний склад поняття «соціальна компетентність» (Н. Бібік, Н. Голованова, Н. Лавриченко, І. Зімня, І. Зарубінська), створюється можливість зрозуміти, чому саме йдеться про такі виміри соціалізації особистості, якими виступають «процес» і «результат». Встановлені, зокрема такі складові соціальної компетентності особистості: комунікативний, що віддзеркалює здатність старшого дошкільника взаємодіяти, спілкуватися та співіснувати з іншими задля досягнення спільної мети; когнітивний, який репрезентує і систему соціальних уявлень дитини, і її розуміння доцільності дотримуватися суспільно схвалених норм життя в суспільстві; поведінковий, що, з одного боку, віддзеркалює моделі соціальної поведінки та їх реалізацію в соціумі відповідно до норм, звичаїв, приписів, а, з іншого – узгодженість власних потреб з потребами оточуючих з метою запровадження безконфліктної поведінки; ціннісний складник, який вбирає в собі саме вибіркове становлення дитини до суспільних цінностей та виступає своєрідним маркером ступеня узгодженості власної соціальної поведінки в соціумі, що характеризують інших.

Науковці, які досліджують процес компетентного педагогічного супроводу процесу розвитку у дошкільнят соціального здоров'я, соціального інтелекту, соціальної компетентності, здебільшого єдині у визнанні саме

соціальних умінь і навичок в якості базових особистісних новоутворень [3]. Принагідно зауважимо на тому, що «соціальність» дитини дошкільного віку нині активно досліджується психологами (зокрема, О. Казанніковою) ще й в ракурсі соціально-особистісного розвитку.

Вважається, що розвиненні у дошкільника соціальні уміння і навички є важливою передумовою його становлення як суб'єкта соціальної дії. Просоціальна діяльність представляється системою усвідомлених цілеспрямованих довільних дій (умінь) особистості, що виконуються за допомогою певних операцій (навичок). З огляду на зазначене, особливої гостроти набуває таке положення психологічної науки: «Не вміючи проникнути у внутрішній зміст дій і вчинків дитини, в мотиви її дій і внутрішнє відношення до завдань, які перед нею становляться, вихователь-вчитель по суті працює навпомацки» [4, с. 188].

Вочевидь, що задля більш повного використання ресурсів вищої школи – основного етапу професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, які здатні компетентно розвивати у вихованців соціальні уміння і навички, доцільно зосередити дослідницьку увагу на розробці відповідної педагогічної стратегії. На наш погляд, абрис як стратегічної, так і оперативної цілей такої стратегії відтворює комплекс навчально-методологічного забезпечення, насамперед, освітньої діяльності сучасного вишу. Так, саморефлексія набутого у цьому плані досвіду дозволяє зробити принаймні два узагальнення: принципової ваги має навчальний контент – навчально-методична розробка викладачем «змістового наповнення» навчальної дисципліни з акцентуацією вище окресленого поля проблемних питань та конкретизація підходів до їх розв'язання; важко переоцінити й значущість у зазначений площині організаційно-методичних орієнтирів виконання студентами практико-орієнтованих завдань самостійної роботи.

Отож, йдеться про прицільний системний та суто педагогічний вплив на процес формування у майбутніх фахівців готовності до компетентної реалізації такого сегменту професійної діяльності, яким виступає розвиток соціальних умінь і навичок дошкільнят. При цьому важливими є не лише усвідомлення студентами значущості окресленого сегмента фахової діяльності, ціннісного становлення до успішної реалізації, а й вичерпна обізнаність у конструктивних педагогічних технологіях, здобутках творчих педагогів-практиків, наопрацюваннях науковців у цьому плані. Щодо останнього, то, як нам видається, слід по-новому, наприклад, оцінити твердження Дж. Міда про те, що соціальні навички у дітей дошкільного віку найбільш результативно розвиваються через здібність «брати ролі»; така ж здібність ефективно розвивається у дитини саме в рольовій грі.

Перспективи подальших досліджень порушеної проблеми вбачаємо у поглибленні наукових уявлень про фактори що визначають успішність підготовки педагогів-дошкільників до розвитку соціальних умінь і навичок вихованців.

Список використаних джерел:

1. Сергеев И.С. Основы педагогической деятельности: Уч. пос. – СПб: Питер, 2004. – 316 с.
2. Важливо стартувати впевнено // «Дошкільне виховання». – 2017. – № 9. – С. 4–8.

3. Исса О.Ф. Подходы к методологическому сопровождению развития компетенций педагога дошкольного образования // Педагогическое образование и наука. – 2015. – № 3. – С. 105–108.

4. Рубинтейн С.Л. Проблемы общей психологии. – М. – 1976. – 286 с.

Шац І.А.

вихователь,

ДНЗ №43 «Сонечко», м. Мелітополь

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

З появою в сім'ї доньки або сина кожен з батьків намагається виховати його або її згідно ідеалу мужності чи жіночності, який склався в суспільстві.

Хлопчика ми хочемо бачити мужнім та справедливим захисником, а дівчинку – милою, ніжною, тендітною, гарною хазяйкою та матір'ю в майбутньому. Таким чином, вже з самого народження ми закладаємо основу гендерної поведінки.

Гендер – це соціальна стать людини, що формується в процесі виховання. Гендер являє собою культурні, соціальні та психологічні відмінності жінок і чоловіків. Гендер – це певний соціальний норматив, прийнятий в конкретному суспільстві.

Гендерне виховання – це організація умов для виховання і розвитку дитини з урахуванням належності до певної статі.

Гендерне виховання невіддільне від загального процесу виховання дитини, воно є його невід'ємною частиною. Це чітко видно в іграх дітей дошкільного віку: дівчатка грають в дочки-матері, укладають ляльок спати, готують обід, лікують. Хлопчики ж влаштовують гонки іграшковими машинками, будують вежі і гаражі, стріляють з пістолетів.

Звичайно, в першу чергу, батьки і вихователі повинні орієнтуватися на закладені природою особливості нервової системи і риси характеру дитини. Наприклад, дівчинка може бути розбишакою та організатором витівок, а хлопчик – спокійним, тихим і сором'язливим.

Ці психологічні особливості необхідно враховувати. Але при цьому розвивати ті якості, які будуть необхідні в майбутньому для виконання гендерної ролі. Якщо дівчинка, виростаючи, зможе бути лагідною, милою, ніжною у сім'ї, її лідерські та організаторські якості можуть проявитись і реалізуватись у вигляді амбітності та наполегливості у кар'єрі. І навпаки: цілеспрямований та активний у роботі хлопчик може бути зі спокійним, добрим і чуйним характером.

Чому ж так важливо у вихованні і навчанні дитини раннього віку орієнтуватися на приналежність до певної статі? У психології були проведені численні дослідження гендерних відмінностей. Вченими були виявлені соціально-психологічні особливості, властиві представникам протилежних статей:

Дівчатка біологічно розвиваються швидше ніж хлопчики. Вони починають ходити на 2-3 місяці раніше хлопчиків, на 4-6 місяців раніше